

[Ole Henriksen]

kerne selv, og det kan godt være en arbejdsgiverorganisation, som fungerer dér. Vi skal bare ikke have det koblet sammen med det private arbejdsmarkeds gøren og laden. Det er det, det handler om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ophævelse af den kommunale momsfond [af Glistrup (FP) m. fl.],
(Lovforslag nr. L 192. Fremsat 14/3 79).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Enggaard):

Når kommuner og amtskommuner betaler moms, er det ikke, fordi deres virksomhed i al almindelighed er momsbelagt. Jeg ved godt, at forslagsstillerne ikke har gjort sig skyldige i den misforståelse, men jeg synes, det er vigtigt i denne sammenhæng her at få frem, at kommunerne og amtskommunerne kun betaler moms, når de udfører visse opgaver, som også kunne have været udført af private, og hvor de derfor ville kunne påføre det private erhvervsliv en uretfærdig konkurrence, hvis de var momsfri. Der kan f. eks. være tale om, at kommunerne skal betale moms af deres egne bygge- og anlægsarbejder og den rengøring og vask, de udfører på kommunens institutioner.

I 1977 blev der indbetalt ca. 172 mill. kr. i kommunemoms til statskassen. Af de indbetalte penge udbetales et årligt reguleret grundbeløb til det kommunale momsfond. I år vil der blive udbetalt 41,8 mill. kr. til fon-

det. Momsfondets midler kan ifølge momsloven anvendes til finansiering af uddannelsesvirksomhed og forskning af betydning for amtskommunerne og kommunerne samt i øvrigt til finansiering af fælleskommunale opgaver. Jeg er glad for at se, at forslagsstillerne ikke har rettet begrundet kritik mod de opgaver, som momsfondet har finansieret. Jeg må her som de mere omfattende nævne Kommunekemi og den forskning, der foregår i amtskommunernes og kommunernes forskningsprojekt.

Vi er altså enige om, at fondspengene anvendes til en række gode opgaver. Derfor kan jeg ikke forstå, hvordan forslagsstillerne i næste øjeblik taler om, at fondet er hjemsted for pressionsgrupper, hvem de så end måtte være. Når man ser, hvad midlerne rent faktisk er gået til, er der da intet, der tyder på, at pressionsgrupper skulle have en særlig indflydelse på dette område.

Der er intet fordækt eller skjult ved den måde, fondsmidlerne anvendes på. For det første er det i momsloven udtrykkelig fastsat, hvad midlerne kan bruges til. For det andet fastsætter indenrigsministeren nærmere regler om fondets virksomhed og bestyrelse. De vedtægter, som er optrykt i forslaget, er således her i sidste måned blevet afløst af en bekendtgørelse om momsfondet, nemlig bekendtgørelse nr. 86 af den 13. marts 1979 om det kommunale momsfond.

Bekendtgørelsen svarer i vid udstrækning til de tidligere vedtægter. Det gælder således sammensætningen af bestyrelsen og proceduren for bestyrelsens beslutninger. Herudover indeholder bekendtgørelsen imidlertid en række udtrykkelige regler, som sikrer statslig indsigt i og indflydelse på anvendelse af fondsmidler. Dette er i overensstemmelse med en praksis, der i de senere år har været for, at også staten inddrages i godkendelsen af konkrete dispositioner.

Ifølge bekendtgørelsen skal indenrigsministeren således i hvert enkelt tilfælde godkende, at fondet finansierer fælleskommunale opgaver. Hvis der er tale om fælleskommunale opgaver inden for uddannelsessektoren, skal også undervisningsministeren inddrages i godkendelsen. Hvis fondet ønsker at finansiere forskning, kan det kun ske efter forhandling med forskningsrådene, og forskningen skal i øvrigt foregå efter retningslinjer,

[Indenrigsministeren]

der er aftalt mellem momsfondets bestyrelse og planlægningsrådet for forskningen.

Lad mig endelig nævne, at fondets regnskaber skal indsendes til indenrigsministeren, og at ministeren skal godkende fondets revision.

De retligt fastsatte rammer og procedurer, som jeg her har skitseret, muliggør varetagelsen af de fornødne overordnede samfundsmæssige hensyn i forbindelse med momsfondet, og de formål, som fondet rent faktisk har finansieret, viser, at anvendelsen af fondsmidlerne fuldt ud er sket i overensstemmelse med disse hensyn.

Jeg må derfor på regeringens vegne afvise lovforslaget.

Erenbjerg (S):

Jeg kan tilslutte mig indenrigsministerens afvisning af det foreliggende lovforslag, der indebærer en ophævelse af den kommunale momsfond.

Kommunale institutioner skal svare afgift af varer og ydelser, der fremstilles eller præsteres til kommunernes eget brug. Disse afgifter indgår i en fælles fond, hvis midler anvendes bl. a. til forrentning af tilskud til den kommunale højskole og Kommunekemi samt til forskningsarbejde omkring det kommunale selvstyre.

En afskaffelse af fondet vil betyde, at kommunerne selv skal betale yderligere tilskud til disse institutioner. Det vil sige, at man flytter udgifter fra staten over til kommunerne. Det tager vi afstand fra, da det betyder en flytning af beskatningen fra den progressive statsskat til den proportionale kommuneskat. Det vil alt andet lige betyde, at man letter de store indtægter for en del af beskatningen til ugunst for de mindre indtægter.

Dette og andre lovforslag her i folketinget fra fremskridtspartiet er medvirkende til, at en del af dette partis repræsentanter ude omkring i kommunerne nedlægger deres byrådsmandater, eventuelt bliver løsgængere, da det for disse lidt efter lidt åbenbares, at fremskridtspartiets politiske initiativer her i folketinget omstillet til det kommunalpolitiske praktiske arbejde vil være at karakterisere som utopi. Det er en udvikling, som vi selvfølgelig ikke er uinteresserede i.

Vi afviser forslaget, da vi ikke finder, at kommunerne, med de dystre udsigter, der er med hensyn til de kommunale skatteprocenter for det kommende år, skal belastes med yderligere udgifter til bl. a. skoling af kommunalpolitikere og ligningskommissionsmedlemmer, og jeg forudsætter, at vi er enige med fremskridtspartiet i, at de mennesker, der beskæftiger sig med disse væsentlige områder, skal stå så godt rustet som vel muligt.

Thorndahl (FP):

Jeg vil godt sige til hr. Erenbjerg, at det var en interessant betragtning, der herfra blev gjort gældende på socialdemokratiets og regeringens vegne, at man tager afstand fra at flytte statsafgifter over på kommunerne. Det drejer sig i dette tilfælde om ca. 42 mill. kr. Det var en helt central oplysning og helt i modstrid med, hvad socialdemokratiet har gennemført i årtier, så dagen i dag blev altså med den oplysning trods alt en historisk dag og en mærkedag.

Der er grund til at være tilfreds med, at dette lovforslag er fremsat. Forslaget vil medvirke til at reducere den alt for udbredte ansvarsforflygtigelse med hensyn til anvendelsen af offentlige midler. Der er ingen reel almindelig demokratisk bevillingskontrol med anvendelsen af midlerne i fonden til forvaltning af tilbagebetaling af kommunal momsafgift. Finder vælgerne, at fondens midler anvendes uhensigtsmæssigt eller måske uforsvarligt, har vælgerne ingen mulighed for på sædvanlig demokratisk vis ved førstkommande valg at markere denne opfattelse. Det politiske ansvar er dermed i denne sammenhæng fuldkommen forflygtiget, og det er simpelt hen i sig selv uacceptabelt og demokratisk uanstændigt.

Spørgsmålet er så, når vi ser bort fra det principielle og bevillingsmæssige, om der er saglig begrundelse for, at disse ca. 42 mill. kr. på årsbasis til kommunale formål af reelle grunde nødvendigvis afholdes gennem den kommunale momsfond. Er det virkelig nødvendigt af hensyn til de formål, som den kommunale momsfonds midler i dag anvendes til, at bevare denne fond? Hertil er svaret klart og utvetydigt nej. Der er ikke ét af de formål, som fondens midler gennem årene er blevet anvendt til, der ikke helt uden problemer vil kunne finansieres enten af de kom-

[Thorndahl]

munale interesseorganisationer eller direkte af kommunerne. Der er derfor overhovedet ingen saglige begrundelser for at bevare den kommunale momsfond.

Det var et led i den kommunalreform, der blev gennemført den 1. april 1970, at man skulle forenkle og smidiggøre den kommunale administration, en reform, der er fulgt op af en lang række reformer inden for enkelte områder, og herunder er det især budgetreformen, der er af interesse, denne reforms samlede indtægter og udgifter for de kommunale kasser og samlede kassebeholdninger. Budgetreformen fjernede en række fonde og særlige kasser til specifikke formål. Den kommunale momsfond kan også på denne baggrund opfattes som værende klart i strid med den økonomiske forenkling, der ledsagede kommunalreformen.

Det skal samtidig understreges, at den administration, der knytter sig til momsfondens, i dag er et fuldstændigt ressourcspild. Hertil kommer, at de midler, der skal anvendes til finansiering af de fælleskommunale formål, skal godkendes af i alle tilfælde Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Københavns kommune, Frederiksberg kommune og indenrigsministeren, og den administration, dette indebærer, må også stort set opfattes som ressourcspild. Derfor kan man afslutningsvis konkludere, at den kommunale momsfond er en helt unødvendig, ressourcødende kommunal relikv, som alle vil kunne stå sig ved snarest at få afviklet.

Svend Erik Hovmand (V):

Da venstres ordfører, hr. Fogh Rasmussen, ikke er i stand til at være til stede ved behandlingen her, skal jeg på hans og på venstres vegne gøre nogle bemærkninger til det fremsatte lovforslag.

I bemærkningerne til dette lovforslag hævder fremskridtspartiet, at den kommunale momsfond – og så citerer jeg:

»... bruges som en af de enevældige kongers chatokasser til formål, hvor pressionsgrupper kan opnå særlig bevågenhed.«

Hvem mon kan finde på at bruge den slags udtryk og formulere den slags sætninger? Det skal jeg ikke gå i dybden med, men sige, at denne bemærkning tyder på, at forslagsstillerne har glemt, hvad der er oprindelsen til den kommunale momsfond.

Da momsen blev indført i 1967, var kommunerne fritaget for at svare afgifter af varer og ydelser, som de udelukkende fremstillede til eget forbrug. Dette førte til en kritik og, synes jeg, en berettiget kritik fra erhvervslivet, som frygtede, at en offentlig myndighed alene som følge af afgiftsbesparelserne ville foretrække at lade et arbejde udføre af en offentlig institution fremfor af private virksomheder.

For at undgå denne konkurrenceforvridning fik skatte- og afgiftsministeren i 1970 bemyndigelse til at pålægge offentlige institutioner moms af varer og ydelser til eget brug. Momsfonden blev oprettet for at yde kommunerne en vis kompensation for den øgede afgiftsbelastning, ved at staten indbetaler en del af kommunemomsen til denne momsfond.

Efter venstres opfattelse er det rigtigt at stille offentlige og private virksomheder lige ved at pålægge offentlige institutioner moms, når de udfører opgaver, som også kunne have været udført af private. Det synes vi er et væsentligt princip, som er vigtigt at fastholde. På den anden side sker der nu en vis kompensation for denne afgift, og det siger sig selv, at kompensationen ikke kan gives samme forhold som den enkelte kommunes momsindbetaling, for så ville det jo ikke være til nogen særlig stor nytte. Den kommunale momsfond er i den henseende et nødvendigt mellemlid, for at momsrefusionen kommer hele den kommunale sektor til gode.

Indenrigsministeren har, synes jeg, ret grundigt redegjort for anvendelsen af og kontrollen med fondsmidlerne, som jo slet ikke er så lemfældig, som fremskridtspartiets ordfører, hr. Thorndahl, netop insinuerede i sit indlæg. Der er jo tale om en meget restriktiv kontrol med disse fondsmidler. Efter vor opfattelse går pengene til fornuftige fælleskommunale formål, og vi kan ikke give forslagsstillerne medhold i, at fonden er hjemsted for såkaldte pressionsgrupper. Tværtimod udgør momsfondens en praktisk løsning på en ellers vanskelig fordeling af disse kommunale fællesudgifter.

Jeg skal derfor med disse bemærkninger på venstres vegne afvise det foreliggende lovforslag.

Hagen Hagensen (KF):

[Hagen Hagensen]

Lad mig begynde med at sige, at det forhold, vi nu drøfter, måske nok kunne have været løst på en anden måde i sin tid, det forhold, hvor der er tale om en fælleskommunal momsfond, der varetager en række opgaver. Det er da tænkeligt, at man kunne have fundet en mere smidig måde, men når det er sagt, skal det også være sagt, at der løses betydningsfulde opgaver af fælles karakter gennem fonden.

Som det allerede er sagt af den forrige ordfører, ville det vel nok være forkert i forhold til det, der er rimeligt – nemlig at stille offentlige og private virksomheder lige – hvis der skete en tilbagebetaling til den enkelte kommune, og så har man altså fundet på, at moms-fonden kan klare disse ting ved, at man får pengene tilbage dér og derudfra over en fælles gerning på en række områder. Det er vel også muligt, at man, hvis man ser igennem, hvad man har brugt fonden til, kunne sige, at et og andet måske ligger i yderkanten af det, der skulle opfyldes gennem fonden, men stort set må jeg sige med kendskab også ude fra kommunerne til, hvorledes forholdene bør være, at det vel nok er løst på en tilfredsstillende måde.

Der er en anden ting, som jeg godt vil sige, og det er, at det er vel et problem, om det har været rigtigt at begrænse moms-fonden, således som det er sket for nogle år tilbage; det betyder nu, at der alene er et beløb på 41,8 mill. kr. til rådighed for fonden. Jeg tror, det ville være naturligt at se på, om denne begrænsning er rimelig. Vi har gjort de samme bemærkninger før, nemlig da man fastsatte beløbet til dengang 33,5 mill. kr.

Jeg tror som sagt, at man her har rørt ved en ting fra fremskridtspartiets side, som man, forholdene taget i betragtning, burde lade ligge, og jeg kan slet ikke følge betragtningen om, at der skulle være tale om en slags frimærkekasse, som man kan bruge sådan efter forgodtbefindende. Jeg tror egentlig, det er naturligt og i overensstemmelse med det, jeg finder er ret, at kommunerne i deres selvbestemmelsesret også i fællesskab kan løse opgaver.

Bollmann (CD):

Fremskridtspartiet ønsker den kommunale momsfond afskaffet, fordi man er imod enevældige kongers chatolkasser og ønsker fri-

mærkekasser inddraget under den almindelige bevillingsprocedure.

Nu er det jo kun godt og vel et års tid siden, vi gennem skatte- og afgiftsudvalget foretog en begrænsning af de midler, der kan disponeres over i denne fond, og spørgsmålet er også efter vores opfattelse, om ikke det var en fejl-disposition. Skal der derfor gennemføres ændringer, må de efter CD's opfattelse snarere gå i modsat retning. Vi finder faktisk, at en sådan fælleskommunal fond er fornuftig, og vil gerne være med til at øge aktiviteterne i en sådan fond.

Princippet om, at kommunerne af konkurrencemæssige hensyn skal svare moms, finder vi fortsat rigtigt.

De øvrige argumenter, der er fremført af fremskridtspartiet i lovforslaget, synes vi ikke er særlig relevante. Vi er stort set tilfredse med den måde, hvorpå midlerne administreres, og også med de formål, hvortil midlerne anvendes. Vi må derfor afvise lovforslaget.

Freddy Madsen (DKP):

Dette forslag rører jo ved et lille hjørne af det, der hedder hele byrdefordelingen mellem stat og kommuner. Det har vi tidligere ytret os om, og jeg gjorde det så sent som under finanslovdebatten, hvor jeg påviste, at de samlede momsbetalinger for kommunerne var overordentlig store, altså hvor kommunerne direkte indbetaler til staten. Jeg påviste f. eks., at den momsbetaling, man har, i Århus kommune betød 2 hele skatteprocenter i alt. Det var netop på det område, vi kunne tænke os at der skulle gøres noget ved tingene, vi ønsker denne ændrede byrdefordeling mellem staten og kommunerne, så forholdene blev bedre for kommunerne.

Det, den socialdemokratiske ordfører var inde på, er jo rigtigt, man lever ikke meget op til dette. Tværtimod vælter man byrder over på kommunerne. Set ud fra den betragtning er vi også modstandere af fremskridtspartiets forslag, fordi det, man vil, er jo, at den beskedne del af momsindbetalingerne skal indbetales i statskassen. Det synes vi ikke er nogen særlig god idé.

På den anden side må jeg også sige, at vi har ikke nogen særlig sympati for denne mærkværdige gevækst, at man altså af de grunde, der nu er fremhævet her i debatten, har lavet denne kommunale momsfond. Det

[Freddy Madsen]

havde været mere rimeligt, om de fælleskommunale opgaver, som skal udføres, enten blev dækket af staten eller ved, at kommunerne gav reelle bidrag til det, så det fremgik af kommunernes budgetter. I den retning kan vi godt have sympati for fremskridtspartiets forslag, men det indeholder altså, at beløbet bare skal føres over til statskassen, og det kan vi ikke medvirke til, men vi kan jo se på det i udvalget.

Ole Vig Jensen (RV):

Vi må i det radikale venstre afvise fremskridtspartiets lovforslag. Vi vil da gerne finde formildende omstændigheder for nogle af fremskridtspartiets forslag, og her kunne det være manglende kommunal indsigt, manglende kommunal erfaring, der gjorde, at man fremsatte et sådant forslag. Jeg ved ikke, om det måske kunne gøre sig gældende.

Fra radikal side opfatter vi det som en udmærket ordning, der er institutioneret her i begyndelsen af 1970'erne, og det er sagt af så mange, at jeg ikke behøver at gentage det, at den kommunale momsfond netop sikrer løsningen af ganske væsentlige fælleskommunale opgaver. Hvis vi ikke gjorde det på denne måde, skulle vi finde andre måder at gøre det på, som formentlig ikke ville blive mindre besværlige at administrere.

Fra vor side synes vi, at den kommunale højskoles virksomhed er etableret på forbillig vis. Den er af stor betydning for dygtiggørelsen af det kommunale personale og af de folkevalgte, og vi ved jo, at det i hovedsagen er den kommunale momsfond, der har været med til at sikre en sådan omfattende uddannelsesvirksomhed. Det synes vi er et fornemt indslag i det kommunale selvstyre.

På samme måde kunne det siges om Kommunekemi, som også er et rigtigt og godt skridt på vejen frem mod en bedre forebyggelse forureningsmæssigt.

Disse ting finansieres jo først og fremmest over den kommunale momsfond, og vi kan ikke se nogen grund til, at det skulle gøres på nogen anden måde. Når midlerne i øvrigt samles til den kommunale momsfond, som det er blevet beskrevet af andre her, må vi sige, at det synes vi ikke der er nogen grund til at ændre; det er en udmærket og fornuftig måde at gøre det på.

Honoré (KrF):

Vi kan heller ikke fra kristeligt folkeparti medvirke til dette lovforslag. Vi synes, det er rimeligt, at kommuner og amtskommuner bl. a. af konkurrencemæssige grunde svarer moms. Det er også forsvarligt, at kommunerne som helhed får refunderet en del af momsen til fornuftige fælleskommunale opgaver.

De opgaver, der nyder gavn af denne momsfond, er sådanne ting som Kommunekemi, som vi synes er et vældig godt initiativ. Der er jo heller ikke ført dokumentation for, at de virksomheder, organisationer og institutioner, der får støtte fra denne fond, rutter med midlerne, så alt i alt kan vi ikke se, at det har den store aktualitet eller rimelighed at gennemføre en ophævelse af den kommunale momsfond.

Flygaard (DR):

Principielt må retsforbundet vel være enig med fremskridtspartiet i den fremførte problematik, men tager man den historiske baggrund i betragtning i det foreliggende tilfælde, synes meget at kunne forklare tilstedeværelsen af den kommunale momsfond. Vi vil også gerne prøve at vurdere det ud fra et alternativt synspunkt.

Hvis man nu tænkte sig forhøjede kommunale tilskud efter objektive kriterier, er det vel nok et spørgsmål, om de ville være dækkende og neutrale over for de fælleskommunale opgaver, som netop den kommunale momsfond dækker i det foreliggende tilfælde.

Jeg vil også gerne sige, at vi nok gerne havde været foruden bemærkningen om frimærkekassen og pressionsgrupperne.

På det foreliggende grundlag skal jeg derfor sige, at retsforbundet ikke kan medvirke til gennemførelsen af det foreliggende lovforslag om ophævelse af den kommunale momsfond, men vi vil da selvfølgelig gerne være med til i udvalget at se på, om der skulle være nogle ting, det i den foreliggende lovgivning måtte være ønskeligt at få rettet.

Glistrup (FP):

Jeg takker indenrigsministeren for hans forbilledlige, klare, koncentrerede, saglige og udførlige gennemgang af forholdene omkring momsfonten. Just mens jeg sad og glædede mig over alle de mange gode oplysninger,

[Glistrup]

som indenrigsministeren kom med, kom der pludselig et fuldstændigt stilbrud, nemlig da ministeren kom til den allersidste sætning i sit indlæg og sagde: »Jeg må derfor på regeringens vegne afvise forslaget.«

Her havde vi fået en lang serie af argumenter for, at der var opbygget en overflødhedsadministration, og er der, når vi er i vanskeligheder her i Danmark, noget, som vi skal være på jagt efter, er det at få alle disse overflødhedsgevækster rundt omkring i administrationen væk. Det giver jo kun gode ting, at man gør hele systemet så uoverskueligt og indviklet, at man laver nye sidekanaler og løvefædder og gesvejsninger på systemet, skaber grundlag for ben og specielle bestyrelsesposter, og hvad der nu kan være af ulykker i en stat, der i øvrigt er på bureaukratiseringens vej. Jeg må derfor indrømme, at ministerens konklusion langt fra svarede til de glimrende præmisser, som ministeren leverede.

Så kom derefter den socialdemokratiske ordfører på talerstolen, og ham vil jeg nu ikke helt takke på samme måde for særlig stærk realisme. Han sagde, at gennemførelse af dette forslag ville være en utopi, altså noget, der ligger sådan fuldstændig livsfjernt el. lign. Jeg tror nu nok, vi i al beskedenhed kan sige, at dette ikke er et spørgsmål om at revolutionere Danmark og ændre det til et land, der er fuldstændig forskelligt fra det, det er i øjeblikket, og gå over til staten Utopia. Situationen er den, at i Danmark uden momsfond i forhold til et Danmark med momsfond er et lille bitte nyk i den rigtige retning. Når vi har lovregler, som er dårlige, skal vi se at få rensset ud i dem, men ligefrem at tro, at dette har så stor en indvirkning, at man kan bruge dette flotte ord utopi, synes jeg er at skyde mange millioner kilometer ved siden af målet.

Så havde hr. Erenbjerg den oplysning, at når dette går op for fremskridtspartiets kommunalbestyrelsesmedlemmer og amtsrådsmedlemmer rundt omkring i landet, så vil de straks melde sig ud af fremskridtspartiet. Jeg tror nu ikke, at dette forslag virker så kraftigt, at det ligefrem får folk til at konvertere fra den ene politiske trosbekendelse til den anden politiske trosbekendelse, medmindre man gør, hvad hr. Erenbjergs parti jo er eksperter i, nemlig giver urenfærdig besked rundt omkring og udnytter sit monopol på

massemedierne i dette land til at sprede usandfærdig omtale af fremskridtspartiets forslag. Så kan det selvfølgelig have de virkninger. Det var der også lidt tilløb til i hr. Erenbjergs indlæg, idet han sagde, at dette forslag var særlig umoralsk derved, at det flyttede midler fra det, der er underkastet den progressive statsindkomstbeskatning, og over til den proportionale beskatning, altså med andre ord et gennemført asocialt forslag.

Selvfølgelig ville fremskridtspartiet aldrig drømme om at stille et eneste asocialt forslag. Det har vi aldrig gjort, og det vil vi aldrig gøre, og det kan hr. Erenbjerg lige så godt indrette sig efter. Men der er da heller ikke skygge af asocialitet i dette forslag. Det drejer sig om 41,8 mill. kr. inden for et budget, som nærmer sig de 200.000 mill. kr., hvor man sådan kan sige, når man maler i de store tal, at det er halvt om halvt til stat og kommuner. Disse sølle 41,8 mill. kr. skal altså med andre ord ses i forhold til et beløb af størrelsesordenen 100.000 mill. kr.

Selvfølgelig har dette ikke nogen fordelingspolitisk virkning. Selvfølgelig skal man til enhver tid, også i den kommende sommer med de truende forøgelse i den proportionale kommunebeskatning, kigge meget nøje på fordelingsmekanismen mellem staten på den ene side og kommunerne som helhed på den anden side og så i øvrigt også mellem kommunerne indbyrdes, og det er vi da også rede til. Men at påstå over for befolkningen, at en brik på 41,8 mill. kr. er noget, som rokker noget som helst væsentligt, når vi skal til at finde frem til, hvordan disse tusindvis af millioner kroner skal fordeles, er fuldstændig at forvrænge dette forslag i forhold til, hvad det er, nemlig en beskeden antibureaukratisk lovudrensningslandvinding.

Hr. Honoré, hr. Svend Erik Hovmand og hr. Flygaard mente, at vi skulle besinde os på oprindelsen til denne kommunale momsfond, og de sagde, at vi skal da være glade for, at kommunerne betaler moms, så man undgår disse konkurrenceforvridende ting. Det er jeg i og for sig enig i. Det ligger helt uden for dette forslag, men det var åbenbart for at nørkle det igennem i sin tid over for magtfulde kommunale organisationer nødvendigt at lave dette overflødhedsbureaukrati, og derfor er der da god grund til nu senere at gøre hovedrent og se at få det fejte

[Glistrup]

ud, når det har vist sig, at Danmark ikke er så rigt, som man troede det var, dengang man begyndte at lave disse ting, hvor man endnu ikke havde fået øjnene op for, hvor skadeligt bureaukrati faktisk er.

Jeg gør opmærksom på, at den kommunale momsfond er gennemført, før professor Parkinsons bøger og fremskridtspartiets politiske indsats var særlig bekendt, og hvor man derfor lullede nede på et uvidenhedsniveau, som vi nu for længst har overvundet. Vi skal selvfølgelig nu se at komme frem til at handle efter den bedre indsigt og bedre viden, som de fælles bestræbelser fra Parkinson og Z-partiet har ført frem til at vi har nu om dage.

Så gik hr. Hagen Hagensen også imod lovforslaget, idet han påpegede, at fonden løser betydningsfulde opgaver. Det er da rigtigt, at en institution som Kommunekemi så afgjort er noget, som vi har meget stærkt behov for. Om det i og for sig burde ligge i kommune-ressort eller det skulle ligge et andet sted, kan vi diskutere en anden dag, men at vi i Danmark har brug for en virksomhed i retning af Kommunekemi i Nyborg, er da helt aldeles åbenbart med den udvikling, der er inden for den kemiske industri. Men det har heller ikke noget at gøre med, om man skal bevare fondsorganisationen som sådan.

Hr. Hagen Hagensen mente, at det var et værdifuldt led i dansk kommunalt selvstyre, at kommunerne havde nogle organer, inden for hvilke de i fællesskab kan løse opgaver. De har jo et væld af muligheder for fælleskommunale initiativer. De fælleskommunale initiativer i Danmark er jo ikke begrænset til dette beløb, som jeg ikke må kalde frimærkekassebeløb, på 41,8 mill. kr., så jeg kan ikke se, at vi får renere linjer ved, at vi har denne særlige fondeopbygning, at vi skulle hindre kommunerne i at optræde i fællesskab.

Og så kom skolemesteren hr. Ole Vig Jensen og sagde til fremskridtspartiet: når I er så dumme at fremsætte et sådant forslag, er det bare, fordi I ikke har kommunal erfaring. Måske har hr. Ole Vig Jensen ret, men skulle vi så ikke hellere sige, at det er, fordi vi har rene hænder, vi er endnu ikke af slid blevet »beskiddet til« i retning af, at vi absolut synes, vi skal finde nogle pamperorganisatio-ner med nogle pamperbestyrelsesforetagender og nogle ekstra ben og nogle steder, hvor vi kan få nogle penge til at glide uden om

det almindelige bevillingssystem og disponere over dem. Hele den tankegang er af et parti, der ikke ligesom hr. Ole Vig Jensens parti er ved at runde de 75 år. Det sidste når man jo nok trods alt; om man så når mere, det er så problemet, og dér ikke har det sådan, som hr. Ole Vig Jensen så smukt udtrykte det med den eufemisme, at vi havde manglende kommunal erfaring – og jeg har altså nu forsøgt at afdække, hvad hr. Ole Vig Jensen kunne tænke på med dette udtryk.

Så er der sket det, som sker så ofte, når fremskridtsforslag bliver drøftet, at man fra forskellige ordføreres side, hr. Svend Erik Hovmand, hr. Flygaard og også indenrigsministeren, har følt sig lidt stødt over den måde, vi benytter det danske sprog på. Vi taler om, at dette giver gode muligheder for pressionsgrupper. Men det gør det jo. Det er da et faktum, at når man har 5 eller 7 mennesker siddende i en eller anden bestyrelse, er det så let, når man skal uden om den normale demokratiske bevillingsproces, bare at stikke manden i siden og sige: du Peddersen, du sidder i den kommunale momsfonds bestyrelse, kunne du ikke lige hjælpe til, så vi fik ditten og datten igennem. Bevares, så kommer indenrigsministeren og siger, at indenrigsministeriets embedsmænd fører kontrol og alverdens andre ting, men det er nu engang mindre regelret at have den slags særordninger, og derfor skal de væk.

Flygaard (DR):

Med de restriktioner, der er lagt for virket for den kommunale momsfond, er det nok meget svært at se, hvordan pressionsgrupper i al almindelighed kan komme ind i det foreliggende tilfælde. Jeg synes jo også, det fremgår af de eksempler, som fremskridtspartiet har nævnt, at det ikke er videre sandsynliggjort, at der rent faktisk har været tale om pressionsgrupper. Det er sådan set bare en, jeg vil næsten sige kliché, man bruger i det foreliggende tilfælde.

Når der ikke fra flere sider, selv om man egentlig har en vis sympati for forslaget fra fremskridtspartiet, har kunnet gives tilslutning til det, hænger det jo sammen med, at vel foregår dette i kommunal regie, men det er jo opgaver af en sådan fælleskommunal karakter, at man da i hvert fald ud fra et sagligt synspunkt meget nemt kan rejse det spørgsmål, om det egentlig ikke, i hvert fald i

[Flygaard]

flere af tilfældene, burde være en statsopgave at løse de foreliggende problemer.

Og så vil jeg gerne endelig til slut gøre en enkelt bemærkning til hr. Glistrup vedrørende de tal, der blev nævnt nu.

Når der med hensyn til offentlige udgifter – og jeg er da enig med hr. Glistrup i, at man skal anvende runde tal – blev sagt 200 mia kr. – det blev ganske vist sagt på en anden måde – vil jeg alligevel sige, at hvis man slår op i den økonomiske årsoversigt her for februar 1979, er vi selv i 1979 kun nået til samlede offentlige indtægter, både i kommunal og statslig regie, på 155 mia kr., og ved en fælles indsats vil det måske være muligt, at der kommer til at gå et stykke tid, inden vi når de 200 mia kr., eller har hr. Glistrup på forhånd opgivet det?

Ole Vig Jensen (RV):

Hr. Glistrup opfattede min facon som skolemesteragtig, og det er jeg naturligvis ked af, dels bryder jeg mig ikke om den form, dels ville jeg også vide, at det ikke havde særlig virkning over for hr. Glistrup, hvis jeg forsøgte at bruge den, så det har været forkert opfattet.

Men når hr. Glistrup taler om, at det er pressionsgrupper, der først og fremmest har mulighed for at gøre brug af den kasse, som altså administreres under den kommunale momsfond, er det forkert. Sandheden er jo, at der omkring de store opgaver: den kommunale højskole og Kommunekemi, er foregået en meget omfattende debat, og der er en kommunalmand fra hver eneste kommune, der har deltaget i den debat. Jeg har selv deltaget i den og overværet den adskillige gange gennem de sidste 5–6 år. Der har været engagement omkring disse sager ude i de enkelte kommuner, og der er ingenlunde tale om, at nogle pressionsgrupper gør brug af de midler, der er i den kommunale momsfond.

Thorndahl (FP):

Der er sågar blevet brugt betegnelsen *asocial* i relation til dette lovforslag, og i den anledning vil jeg da godt lige gøre opmærksom på de statslige tilskud, der i dag tilflyder kommunerne.

Dette lovforslag drejer sig om et beløb i størrelsesordenen 42 mill. kr., og af Kommunernes Landsforenings beretning – som jeg

går ud fra at indenrigsministeren er bekendt med – fremgår, at bloktilskuddene for 1978 var budgetteret til 15.314 mill. kr. og de statslige refusioner til amter og primærkommuner var budgetteret til 32.100 mill. kr., i alt 47.414 mill. kr. Over for dette taler vi altså om 42 mill. kr. i denne kommunale momsfond, og det udgør ca. 0,9 promille af det beløb, vi taler om i dag. Det er et udsving, der overhovedet ikke vil kunne registreres på de kommunale udskrivningsprocenter, det er kun i størrelsesordenen $\frac{1}{10}$ af udskrivningsprocenterne, når vi taler om de 42 mill. kr. Og det er da også økonomisk for kommunerne fuldkommen ligegyldigt, om man fjerner de 42 mill. kr. eller ikke fjerner dem. Ville man bevare de aktiviteter og finansiere dem fra statens side, så kunne man bekvemt gøre det ved at justere bloktilskuddene den anelse, det drejer sig om.

I anledning af hr. Erenbjergs bemærkninger på vegne af socialdemokratiet er der måske grund til at erindre indenrigsministeren og socialdemokratiets ordfører om, at regeringen i begyndelsen af september måned gennemførte nogle betydelige reduktioner af bloktilskuddene. Der var tale om reduktioner, der indebar ændringer af de gennemsnitlige udskrivningsprocenter for 1979 på 0,2 pct. og i 1980 på det dobbelte, 0,4 pct. Det er beløb, der i 1980 i størrelsesordenen knap 1 mia kr. bliver forskudt fra den progressive statskat til den proportionale kommuneskat og dermed øger den samlede proportionale beskatning her i landet, og det er en forskydning, der er en snes gange større end det, vi taler om her i dag.

Så vidt jeg erindrer, brugte hr. Erenbjerg ikke, da vi diskuterede bloktilskuddene her i folketinget i september måned, betegnelsen »*asocial*« om denne voldsomme forskydning i forhold til det, vi taler om i dag. I september var socialdemokratiet og hr. Erenbjerg i helt afgørende modstrid med de synspunkter, hr. Erenbjerg på socialdemokratiets vegne har forfægtet her i dag, og denne voldsomme inkonsekvens er blot endnu et klart eksempel på den særlige og – det må man indrømme – avancerede socialdemokratiske logik.

Svend Erik Hovmand (V):

Jeg føler ikke større behov for at forlænge debatten, synspunkterne synes ret klare. Men

[Svend Erik Hovmand]

der er en bemærkning fra Glistrup, som kalder mig frem, og det er Glistrups forsøg på at beskrive det kommunale liv i Danmark, det liv, der leves i kommunalbestyrelser, det arbejde, der gøres i kommunalbestyrelser.

På et spørgsmål fra en ordfører svarer hr. Glistrup, at hans parti er handicappet i spørgsmålet om den kommunale erfaring, og så kommer der nogle udtryk i retning af, at man ikke har deltaget i pampervældet, og at man ikke er vant til den procedure, de benytter sig af ude i kommunerne, at væsentlige beløb unddrages almindelig bevillingspraksis osv. osv.

Jeg vil gerne spørge hr. Glistrup: er det rimeligt at fremkomme med sådanne generelle bemærkninger? Er hr. Glistrup i stand til her i dag at dokumentere, at væsentlige beløb ude omkring i kommunerne, i ganske almindelige danske kommuner, unddrages sædvanlig bevillingspraksis? Jeg synes, at det i hvert fald kræver en dokumentation, og jeg synes, at hr. Glistrup burde holde sig for god til den form for argumentation.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg må gøre den sidste taler opmærksom på, at medlemmerne benævnes: hr., fru eller frøken med tilføjelse af navn.

Hagen Hagensen (KF):

Det er blevet sagt her i dag, at nogle af de opgaver, som den kommunale momsfond løser, måske nok så meget er statsopgaver. Det kan være, at der er nogle af dem, der er det, men jeg lægger vægt på, at så mange som muligt af de opgaver, som vedrører kommunerne, også løses af kommunerne med den frihed, de nu kan have dertil. Der er vel nok tale om, at der er mange mindre kommuner, der kan have vanskeligt ved en gang imellem at klare den ene eller den anden opgave. Lad momsfondens i henseende til talstørrelse være et snug i forhold til de meget store tal, som det offentlige, kommuner og stat, bruger; der er dog tale om noget, som kan komme den mindre kommune til gavn, ved at kommunerne løfter i flok. Jeg tror derfor, der er grund til at bevare fonden, som vi nu har fået, til at klare de opgaver, der kan være for tunge for den enkelte mindre kommune at løse.

Jeg vil godt have lov til i kanten af det, vi drøfter her i dag, at bede indenrigsministeren svare på en enkelt ting. Det er, hvornår der kommer noget fra ministerens side om en ændret byrdefordeling. Der er ikke spor tvivl om, at med de bloktilskud, vi har, med de opgaver, der påhviler enkelte kommuner, med den struktur, som de nu har, jeg tænker især på de ganske store kommuner, måske også på hovedstadsområdet, er der nogle, der har vanskeligheder ved at klare tingene. Der er stillet en ændret byrdefordeling i udsigt, i hvert fald et arbejde dermed, og jeg vil godt have lov til at spørge ministeren, hvornår vi ser dette. Det er noget, der kommer til at betyde noget for den enkelte kommune og for en flerhed af kommuner.

Indenrigsministeren (Enggaard):

Jeg kan svare hr. Hagen Hagensen, der spurgte, hvorledes arbejdet med hensyn til tankerne om at ændre på bloktilskudsfordelingen forløber, at det er rigtigt, at det er omtalt i regeringens åbningsredegørelse, at man har til hensigt at søge en sådan ændring gennemført med virkning for året 1980, og det er fortsat regeringens hensigt at søge forslaget fremsat til behandling i indeværende samling.

Til hr. Glistrup vil jeg sige, at jeg selvfølgelig var ked af, at han betegnede mit indlæg som udtryk for et stilbrud, men det var på den anden side dog en erkendelse af, at der var en stil, og derfor vil jeg kunne leve med betegnelsen.

Jeg hæftede mig ved – nu vi er ved udenværkerne i forbindelse med debatten – hvis jeg har opfattet hr. Glistrup rigtigt, at Parkinsons love først var kendt efter momsfondens opfindelse. Jeg vil stiltørdigt opfordre hr. Glistrup til at nyvurdere sin opfattelse af denne ting.

Glistrup (FP):

Selv om vi er kommet til dagen efter H. C. Andersens fødselsdag, kan vi da godt begynde med at sige: der var engang, da vi havde en regering i dette land, som var sammensat af VKR-partierne. Og hvis indenrigsministeren vil mene, at den regering fornemmede, hvad professor Parkinsons budskab er, så tror jeg nok, at det er indenrigsministeren, der skal til at revidere sin historieopfattelse.

[Glistrup]

Hvis der var nogen, der foragtede de læresætninger, som professor Parkinson har fremført, så var det nok VKR-regeringen, der helt overså og lod hånt om, at bureaukrati koster skattemidler og koster samfundsressourcer. Efterslæbet af VKR-regeringens virke gik jo nogle år ind i 1970'erne, så jeg må fastholde min historiske vurdering af, hvornår professor Parkinson blev anerkendt tilstrækkeligt, eller i hvert tilfælde i rimeligt omfang, i det danske folketing.

Hr. Svend Erik Hovmand havde fra mit første indlæg nedskrevet sætningen, at jeg skulle have sagt, at væsentlige beløb unddrages normal bevillingspraksis, og det ønskede hr. Svend Erik Hovmand dokumenteret her og nu. Det, som jeg i og for sig sigtede til med den passus, var de 41,8 mill. kr., der ligger i moms-fonden. Så kan hr. Svend Erik Hovmand kalde det et væsentligt eller ikke kalde det et væsentligt beløb, men nu er det i hvert tilfælde opklaret, at de 41,8 mill. kr., som ligger her, ikke er underkastet normal bevillingspraksis med hensyn til, hvordan skattemidler anvendes. At man også kunne dokumentere andre eksempler, falder i og for sig i nogen grad uden for forhandlingen i dag.

Men det væsentlige ved dette lovforslag er jo forsøget på at få bortluget en bureaukrati-anordning, som der ikke er ført noget som helst bevis for at vi med rimelighed bør leve videre med og håndhæve, også for så vidt angår dette lille hjørne af den offentlige økonomi, at bevillinger vedrørende anvendelse af skattemidler gives direkte af de folkevalgte organer, for statsmidlers vedkommende folketinget, for andre midlers vedkommende kommunalbestyrelser og amtsråd. Andet og mere ligger der i og for sig ikke i dette forslag.

Når det har påkaldt sig en hel del interesse, at man mener, at fremskridtspartiet har slynget om sig med injurier ved at bruge ordet »pressionsgrupper« i denne forbindelse, så vil jeg lige bede kritikerne om at læse sætningen. Der skrives, at »pressionsgrupper kan opnå særlig bevågenhed«. Det, der er situationen, er altså, at når man har den slags særadministrationer, som den kommunale momsfond er, og man går uden om den almindelige bevillingsretlige praksis, så kan man lettere komme ud for den risiko, at

pressionsgrupper begynder at få større bevågenhed.

Så vil jeg da endelig, da jeg har haft så lidt at sige tak til andre ordførere for, kaste mig over hr. Flygaard og takke ham. Omfavnelsen går selvfølgelig på, at hr. Flygaard gav håndslag på, at han også ville være med til at modvirke, at vi falder ned i 200 milliarders grøften og vedrørende offentlige udgifter runder 200 mia kr.s mærket. Men vi er nærmere, end hr. Flygaard tror, for de tal, han citerede, var i vidt omfang nettotal og i øvrigt indtægtstal. De offentlige udgifter er allerede betænkeligt nær ved de 200 mia kr., og netop med hensyn til den brug, jeg gjorde af dem for at give størrelsesorden af det, var det i og for sig desværre en rigtig størrelsesorden, jeg opererede med i mit første indlæg.

(Kort bemærkning).

Flygaard (DR):

Jeg skal blot til hr. Glistrup sige, at jeg synes i almindelighed, at det er rigtigst at bruge tal, der dækker over et nettoforhold, og ikke bruge tal, der dækker over et bruttoforhold.

Må jeg i øvrigt om en enkelt bemærkning fra hr. Glistrup sige, at jeg sådan set er en lille smule ked af, at man, når jeg og andre ordførere i dag har kritiseret brugen af udtrykket »pressionsgrupper«, straks lægger noget i det om, at det er udtryk for injurier eller sådan noget. Det er ikke ment som noget, der skal diskuteres på det niveau og forstås på den måde. Vi må godt kunne kritisere, at man bruger udtrykket, at man ikke kan lide pressionsgrupper, uden at blive opfattet derhen, at man tror, at fremskridtspartiet bare er ude på at fremsætte injurier. Jeg tror nok, at vi i mange tilfælde kunne få en bedre forhandling og saglig forhandling med fremskridtspartiet, hvis vi blev fri for disse sidebemærkninger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af:

Forslag til lov om et forebyggelsesråd.
(Lovforslag nr. L 203. Fremsat 22/3 79).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Eva Gredal (S):

Af hensyn til tilhørerne skal jeg sige, at det, vi skal drøfte nu, det er spørgsmålet om oprettelse af et forebyggelsesråd, hvis opgave skal være at foretage en løbende kritisk vurdering af eksisterende sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende foranstaltninger i og uden for sundhedssektoren og at fremsætte forslag til fremme af den forebyggende indsats i samfundet.

Fra socialdemokratiets side kan vi fuldt ud tilslutte os forslaget, som det ligger fra indenrigsministeren. Det er væsentligt, at vi nu får gang i dette forebyggelsesråd, hvis opgave skal være at finde frem til forebyggende foranstaltninger. Det har altid været svært her i landet at få mulighed for og at få penge til forebyggelse; det ses også af, at kun 2-3 pct. af alle midlerne bruges til forebyggelse, hvorimod vi bruger et væld af penge i behandlingsojemed. Vi håber, at det kan lykkes hurtigt at få lovforslaget gennem kommunaludvalget.

Jeg skal ikke uddybe mine synspunkter yderligere, kun sige, at der er fuld tilslutning fra socialdemokratiet, og så i øvrigt udtrykke min glæde over, at forebyggelsesrådet skal henvende sig direkte til indenrigsministeren og ikke gå via fagministre og sundhedsstyrelse.

Pilgaard Andersen (FP):

Der er desværre ved at ske en betænkelig udvikling i hele vores social- og sundhedssektor. Det er sådan, at der er nedsat et udvalg, der barsler med en betænkning. I den

betænkning konkluderes, at der skal nedsættes et nyt råd. Jeg må dertil sige, at det faktisk ikke er det, vi virkelig har brug for. Vi har faktisk råd nok, man kan bare tænke på selve socialstyrelsen og ligeledes på socialforskningsinstituttet. Jeg sætter et stort spørgsmålstegn ved, at man ikke kunne bruge nogle af de råd i stedet for at gå ind i en helt ny organisationsopbygning og dér nedsætte nogle små udvalg.

Dette forebyggelsesråds arbejdsområde skal være at undersøge hele social- og sundhedssektoren. Jeg er da udmærket klar over, at det er meget store ressourcer, social- og sundhedssektoren lægger beslag på i vores samfund. Men vi skal se det i relation til, hvad vi har råd til i det samfund, vi lever i. Vi ved jo alle sammen, at det er et af de områder, der lægger beslag på de store ressourcer, og vi ved også alle sammen, at vi har verdens bedste socialreform. Vi sætter et stort spørgsmålstegn ved, hvor lang tid udlandet vil finansiere denne socialreform. Fra regeringens side skorter det ikke på fremsættelse af nye lovforslag, der udbygger dette system. Der står her, at forebyggelsesrådet kommer til at koste 1 mill. kr. om året, men vi ved jo alle sammen, at næste år sker der en væsentlig forøgelse på dette område, for der skal nedsættes en del underudvalg.

Hvad skal rådet så arbejde med? Ja, man skal jo nedsætte underudvalg, der f. eks. skal kulegrave hele erhvervslivet: er der nogle områder inden for erhvervslivet, der kan være sygdomsfremkaldende? Skal rådet også kunne fremsætte lovforslag, der kommer ind under miljøforanstaltninger? Jeg vil da gerne sætte et spørgsmålstegn ved det, hvis det er et af rådets arbejdsområder. Vi ønsker jo alle sammen, at social- og sundhedssektoren skal være så god som overhovedet muligt, men vi mener, at socialstyrelsen nok kunne udvides til også at arbejde på dette område, og derved var det ikke nødvendigt at oprette et nyt råd.

Fremskridtspartiet har jo før fremsat lovforslag om nedlæggelse af socialforskningsinstituttet. Jeg mener, at det er et af de råd, som er tilovers, og vi mener, at det udmærket godt kunne nedlægges. Men vi ser desværre, at man sætter yderligere en gren på stammen, nemlig forebyggelsesrådet, som igen vil blive en form for pressionsgruppe.